

במעלה המדרגות היורדות- בין משגב-עם לרמאללה

01/09/2002 - ניר יסוד

משגב-עם הוא מקום פסטורלי המשקיף על מרחבי דרום לבנון, החרמון ומתחת פרוש לו עמק החולה. הנוף מדהים. לעיתים השקט הופרע.

גדלתי שם בשנות השבעים והשמונים לתוך מציאות שבה מלחמה אינה דבר זר.

פעמים רבות הותקף הקיבוץ ממטחי קטיושות אותם שיגרו לעברנו כוחות אש"ף מבסיסיהם בדרום לבנון ואנחנו רצנו, לעיתים באישון לילה הלומי שינה ויחפים, מכוסים בשמיכה למקלטים.

כשהייתי בכיתה ב', נכנס צה"ל בפעם הראשונה ללבנון (מבצע ליטני), בתמורה נכנסנו מתחת לאדמה למשך שבועיים, בהם למדנו, אכלנו, שיחקנו וישנו במקלט בלי רשות להוציא ממנו את אפנו.

המציאות המטורפת הזו לא השתנתה.

בחג שני של פסח, שביעי באפריל 1980, חדרו לקיבוץ חמישה אנשי 'החזית הערבית לשחרור פלסטין' והשתלטו על בית התינוקות. מיד עם ההשתלטות הם רצחו את סמי שני, מזכיר הקיבוץ ואת התינוק אייל גלוסקא. לאחר שעות ארוכות ואחרי קרב בו נפל לוחם סיירת גולני, אלדד צפריר ובו נפצעו רבים, הצליח צה"ל לחלץ את בני הערובה. התחושה כי משגב-עם הוא מקום בלתי

חדיר התחלפה בחשש מתמשך. קצת יותר משנה אחרי הפיגוע בבית התינוקות, אירע אסון נוסף, הפעם במשפחה שלי.

בשעת בוקר מוקדמת של העשרים ביולי 1981, אחד הימים של מה שכונה מאוחר יותר מלחמת עשרת הימים, לאחר ישיבה של מספר ימים במקלט, יצאה אימא שלי להתקלח לקראת יציאתה לעבודה. מטח קטיושות שנורה באותה

שעה ע"י כוחות אש"ף מלבנון לעבר משגב-עם השיג אותה ממש בפתח הבית שלנו, צעד אחד בלבד לפני הכניסה.

המקלט רעד. מטרים ספורים מפרידים בין המקלט בו ישנתי לבין חדר ההורים שלי. אימא שלי ישנה יחד איתי במקלט ומשום מה החליטה כי עליה לקום לעבוד היום. הקיבוץ היה כמעט משותק כולו, ורק מעטים יצאו לבצע תפקידים הכרחיים.

היא לא הייתה מאותם מעטים ובכל זאת יצאה.

לא עבר הרבה זמן עד שאבא שלנו, אסף אותנו, האחים, בתחתית חדר המדרגות של המקלט ואמר: "אימא איננה."

אני לא זוכר שבכיתי, אולי בגלל שלבן קיבוץ אסור לבכות, אולי בגלל שילד עוד לא בן 11 לא ממש מבין את מה שאבא שלו מנסה לומר לו.

אולי עד היום אינני מבין. אבא שלי לא החזיק מעמד. במרץ 1993 גם הוא הלך.

מוזר, אבל רגש הנקמה לא היה חלק ממני. איכשהו ניסיתי, לאחר שנים, להכניס היגיון לתוך האובדן. אני מניח שהנסיון הזה עזר לי לשרוד והוא המנוע שדוחף אותי לפעילות שאספר אודותיה כאן.

ארבעה ימים לאחר שאימא שלי נהרגה הושגה הפסקת אש בצפון. במשא ומתן עקיף בין ממשלת ישראל ואש"ף נחתם הסכם. השקט נשמר קצת יותר מעשרה חודשים. בתחילת יוני 1982 ירה מתנקש מארגונו של אבו נידאל (אחד מאלה

שפרשו מאש"ף ושנוא נפשו של ערפאת), בשגריר ישראל בבריטניה, שלמה ארגוב ופצע אותו אנושות. מנגד החליטה ממשלת ישראל לפלוש ללבנון במטרה "לבער את קיני המחבלים". היומרה הזו עלתה בדמים רבים.

עשרים שנים חלפו, חלק מהשחקנים עדיין על המגרש, אבל היומרה ממשיכה להוביל אותנו והדם השפוך ממשיך לזרום.

לאחר שפרצה אינתפאדת אל-אקצא, הצטרפתי ל'פורום המשפחות השכולות הישראלי-פלסטיני בעד שלום'.

עיקר פעילותנו של 'פורום המשפחות' בא לידי ביטוי בתחום החינוכי וההסברתי-תקשורת. אנשי 'פורום' שונים מעבירים הרצאות בבתי-ספר בהן משתפים את התלמידים באובדן אותו חוו ובמסקנותיהם ממנו. התלמידים נשארים המומים. מעולם הם לא ראו פלסטיני וישראלי יושבים יחד ומדברים על כאב משותף ועל אפשרות להשיג פיוס.

גם בתחום ההסברתי- תקשורתי, פעולותיו של 'הפורום', מטרתן לעורר מחשבה בציבור ולהציב בפניו את גודל הטרגדיה המשותפת של שני העמים בארץ המדממת הזו, היקרה לשניהם.

לפעולה אחת כזו: תרומת דם הדדית פלסטינית-ישראלית, שהתרחשה לא מזמן, תוקדשנה השורות הבאות.

בבוקר ה-8 באוקטובר הגיעו מספר פלסטינים חברי הפורום לתחנת מגן דוד אדום בירושלים ותרמו שם דם. בשעת צהריים הגענו מספר חברי פורום ישראלים לבית החולים הממשלתי ברמאללה לתרום, אף אנחנו, דם. מטרת הפעולה היתה לומר לשני העמים ולמנהיגיהם כי אנו חולקים דם אחד ועתידי אחד.

במחסום קלנדיה, דרומית לרמאללה, הצליחו מרבית חברי הפורום להשתלב בתנועת הפלסטינים החוצה רגלית את הגבול. יצחק פרנקנטל, יו"ר הפורום, ואני נותרנו מאחור. מסורבים להמשיך בדרכנו חיפשנו מעבר אחר לחצות בו את הגבול.

מונית מקומית, שנעה במיומנות מרשימה ברחובותיה הצרים והעצובים של רמאללה, הובילה אותנו לבית החולים המקומי. תרומת הדם הסתיימה כבר ואנו נפרדים במילים נרגשות ממארחנו, אנשי הסגל הרפואי, בדרכנו למוקטעה.

מי שלא היה שם, יקשה עליו לחוש את מה שחשנו כולנו. האזור הרוס כמעט כולו והתחושה היא כי הגענו למקום זמן קצר לאחר שהתחוללה בו רעידת אדמה קשה. מה שנותר הוא בניין שחלקו עומד עדיין על תילו ובו מצטופפים ערפאת ואנשיו ואילו חלקו האחר הרוס ברובו. תחושה קשה מאד. בחלק אחר של המוקטעה מתבצעות עבודות פינוי ההריסות ובנייה מחדש אולם המקום רחוק מרחק רב מהיום בו ישוקם.

המכוניות נעצרו ואנו בוססנו רגלינו בעיסת אבק סמיכה תוצאות ההרס הבלתי ניתן להבנה, לעבר הכניסה לבניין הממשל הפלסטיני. את פנינו קיבלו שוטרים חמושים שהראו לנו באדיבות את הדרך, המטפסת במעלה המדרגות, לעבר הלשכה המצויה בקומה השניה. לאחר סיום ישיבת הקבינט הפלסטיני קיבל אותנו ערפאת בלשכתו הצרה והצנועה.

אחד, אחד ניגשנו ללחוץ את ידו.

הגיע תורי. אני לוחץ את ידו של רוצח אימי, ציפי יסוד, ידו של אותו האיש הקשור קשר הדוק לטרגדיה שפקדה את משפחתי ובמהלכה נפטר גם אבי כמה שנים לאחר מכן, ואומר לו מספר מילות ברכה בערבית.

שנים לאחר מותה של אימי, בספר שהכיל מסמכי שלל פלסטינים, שנתפסו במהלך מלחמת לבנון, מצאתי בין שאר המסמכים גם את פקודת הירי לעבר משגב-עם באותו בוקר מקולל של העשרים ביולי בו נהרגה מפגיעה ישירה של קטיושה. על הפקודה היה חתום המפקד העליון של הכוחות הפלסטינים המזוינים, יאסר ערפאת.

היה לי חשוב לפגוש בערפאת. מחד איני שואף נקם אולם האפשרות כי אוכל לסלוח או לשכוח את האסון המשפחתי שלנו אינה קיימת, מנגד אני חש כי חובה עלינו (עד כמה שזה קשה) לנתק מהשיח הציבורי את רגשות האיבה ההדדיים, שנוצרו בעקבות הפשעים שאנו מבצעים אלה באלה, במטרה למנוע שכול הדדי נוסף ולהתקדם לקראת פיוס.

אני משוכנע כי ישנה חשיבות עליונה למפגש עם מנהיגו של העם הפלסטיני.

דרך אדם זה ובני עמו עובר המסלול, דרכו ניתן להוציא את האזור הזה ממעגל הדמים המיותר והאכזרי בו מתבוססים כולנו, פלסטינים וישראלים כאחד. סירובו של מרבית הציבור בישראל וממשלתו לדבוק בנתיב זה, או גרוע מכך התעלמות מזכויותיו הלגיטימיות הבסיסיות של העם הפלסטיני באדמתו-תוצאותיו, השם ישמור את כולנו מפניהן, מוביל לכך שלא רק שאיננו מסוגלים לטפס ולהגיע לשקט המיוחל אלא אנו צועדים בצעדים בטוחים לעבר תהום עמוקה. הקברים הרעננים הנוספים מדי יום, משני עברי הגבול, הם עדות מצמררת לכך.

הפורום שלנו, 'פורום המשפחות השכולות הישראלי פלסטיני בעד שלום', שם לו למטרה לנסות לשנות מציאות זו ולהציב בפני החברה הישראלית את תו המחיר אותו שילמו ותשלמנה משפחות רבות, רבות מדי, בישראל ובפלסטין, רק משום שאין שלום.